

Jaargang 72 ♦ september 2026

Paulus *Nr. 403*

Zendingsblad van de Gereformeerde Gemeenten

‘De hele wereld heeft het Evangelie nodig’

De wederkomst van Christus is een drijfveer voor het zendingswerk

Een stem in de woestijn

Zending op de catechisatie

Getuige(n)

‘E

‘Eén getuige is geen getuige’, luidt een gezegde in de rechtspraak. Om een betrouwbaar bewijs te leveren, zijn minstens twee getuigen nodig die dezelfde verklaring afleggen. We kennen van dit gebruik – en het misbruik ervan – verschillende voorbeelden uit de Bijbel.

In deze *Paulus* lezen we over één getuige. Een man die als enige in zijn hele dorp christen was; zijn hoop stond op God. In het bijzijn van islamitische familie en bekenden kreeg hij een christelijke begrafenis. Hij was slechts de enige getuige en toch ging daar een groot getuigenis van uit. Ook in het Midden-Oosten komt het voor dat mensen in hun omgeving de enige getuige zijn van de goede boodschap. Dat geeft vaak eenzaamheid en strijd. Als getuigd en beleden wordt dat iemand christen is (geworden) kan dit grote consequenties hebben. De Najaarscollecte voor BN en ZGG is daarom bedoeld voor verbreiding van het Evangelie én ondersteuning van christenen in het Midden-Oosten.

Het is ook een getuigenis als broeders met verschillende achtergronden elkaar vinden op grond van Schrift en belijdenis. In Albanië zoeken zij naar verdere eenheid en samenwerking, waarover we in dit nummer kunnen lezen.

Iedereen maakt in zijn of haar eigen leven verschillende

gebeurtenissen mee. Er is één gebeurtenis waar we allemaal getuige van zullen zijn: de wederkomst van Christus op de wolken van de hemel. Zending heeft alles te maken met die terugkomst. ‘En dit Evangelie des Koninkrijks zal in de gehele wereld gepredikt worden tot een getuigenis allen volken; en dan zal het einde komen’ (Matth. 24:14).

In het bijzijn van islamitische familie en bekenden kreeg hij een christelijke begrafenis.

Predikanten uit Papoea, Nigeria en Nederland spreken in deze *Paulus* over hoe het verlangen naar de wederkomst leeft, maar ook hoe het wordt bedreigd. Vóór Christus’ komst moet het Evangelie eerst in de hele wereld gepredikt worden. Daarom gaat het zendingswerk ook nu nog door. ♦

Kinderkrant

Precies in het midden van deze *Paulus*.

Op de voorpagina een indrukwekkend uitzicht op Quito, de hoofdstad van Ecuador.

04	IN ZICHT Van alpaca tot zeeschildpad	24	ACHTERGROND Uitzien voor de wereldwijde Kerk
06	ACTUEEL Nieuws van ZGG	28	INTERVIEW Gehoorzaam aan de Zender
08	VAN HET THUISFRONT Zending in het catechisatielokaal	31	FINANCIEEL Barmhartigheid
10	SERIE VOORBEREIDING OP ZENDINGSWERK (1) ‘Je werkt niet toe naar een diploma’	32	VAN HET ZENDINGSVELD Van ontmoeting naar samenwerking
16	VAN HET ZENDINGSVELD Gabriel is Thuis	35	LEZERS VRAGEN Meeleven tijdens ziekte
17	MEDITATIE Strijd voor de gemeente	36	NAJAARSCOLLECTE 2026 Een stem in de woestijn
18	STARTEN IN ALBANIË (1) Achter de poort	38	PUNTIG Trouw
19	KINDERKRANT Cambodja	39	WEBSHOP Maak kennis met Guinee
23	BERICHT UIT NIGERIA Groeï in een moeilijke tijd		

ECUADOR

Van alpaca tot zeeschildpad

Waar je in Nederland bepaalde diersoorten alleen in een dierentuin ziet, kun je ze in Ecuador in het wild tegenkomen. We gaan op reis door Ecuador. Onderweg zien we een aantal bijzondere dieren.

Alpaca's zijn vriendelijk en nieuwsgierig (1). Ze leven in het Andesgebergte. Van de wol worden warme sjaals, vesten en dekens gemaakt. De blauwvoetgent leeft vooral in het oostelijke deel van de Stille Oceaan (2). De mannetjes en de jonge vogels hebben een lichtere kleur voeten dan de vrouwtjes.

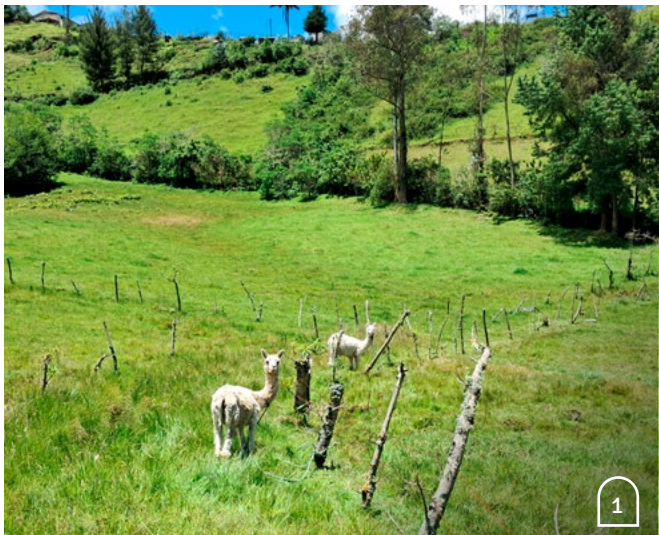
De krab wordt op veel plekken langs de weg verkocht, om er heerlijke gerechten van te maken (3).

De muilezel is een lastdier (4). Inheemse boeren in het Andesgebergte gebruiken de muilezel om hun oogst, water of ander materiaal te vervoeren.

In en rond de zee zijn veel zeeschildpadden (5). Een zeeschildpad legt ongeveer honderd eieren per nest, maar veel jonge schildpadjes worden opgegeten door roofdieren.

Dit dier (6) ziet er een beetje angstaanjagend uit, maar is ongevaarlijk. De zweepspin kom je vooral tegen in het Amazonegebied.

De grootheid van de Schepper komt tot uiting in de schepping. Alle dieren zijn perfect door God geschapen, met een bepaald doel, in hun eigen leefomgeving. En hoewel onze zonde de aard van de dieren ook heeft aangetast, blijven ze toch vertonen hoe ze zijn gemaakt: een wereldwijde veelkleurigheid! ♦

Nieuws van ZGG

september 2026

Twee zendingswerkers gerepatrieerd

Hanneke Boer heeft in het voorjaar haar werk in Cambodja overgedragen aan collega's. Sinds 2018 was ze hier werkzaam en bouwde ze een netwerk op, wat voor de start van zendingswerk onmisbaar was. De vacature die door haar repatriëring is ontstaan, is nog niet vervuld.

In de zomer repatriëerde Aline van de Maat. Zij heeft haar werk – ook sinds 2018 – als bovenplaatselijk begeleider van kinder- en jeugdwerk in Ecuador afgerond. De gemeenten in Ecuador zijn inmiddels in staat om zelf vorm te geven aan dit werk.

ZGG is dankbaar voor het werk dat Hanneke en Aline hebben mogen doen. We hopen dat ze gaandeweg hun plek in Nederland weer zullen vinden.

Frituurvet

maart-april-mei 2026
9670 kg
€ 5.445,-

Kindermorgen in Leerdam

Tijdens haar verlof reed Wyneke van Horssen naar Leerdam voor een bijdrage aan de jaarlijkse kindermorgen voor de zending. De zaal was bijna te klein voor de zestig kinderen en enkele ouders die kwamen luisteren. Wyneke liet zien hoe het dagelijks leven van een meisje op de bijbelclub in Cambodja verloopt. De kinderen namen hun volle klusjeskaarten mee naar de kindermorgen. Daarmee hadden ze € 680,- voor ZGG opgehaald. De zendingscommissie, die alles organiseerde, was blij met dat mooie bedrag én met het feit dat kinderen ook thuis graag voor het zendingswerk willen bidden.

Wisseling onderwijsondersteuners

De jaarlijkse wisseling van onderwijsondersteuners heeft weer plaatsgevonden. Marien Meijers keerde terug uit Albanië; Mirjam Cornelisse heeft zijn taak als leerkracht van de missionkids in Paskuqan overgenomen. Vanuit Guinee kwamen Alise de Jonge en Daphne Spijkerboer terug. Hanna Meijer neemt nu het onderwijs in Coliah ter hand. We danken de teruggekeerde onderwijsondersteuners voor hun inzet om de kinderen van zendingswerkers goed onderwijs te geven. Het is van grote waarde voor de kinderen en hun ouders, en daarmee voor het zendingswerk.

Postzegels ontvangen uit:

Alblasserdam, Amersfoort, Barneveld Benthuisen, Berkenwoude, Bodegraven Capelle a/d IJssel, Capelle a/d IJssel-Middelwatering, Den Haag-Scheveningen, 's-Gravenzande, Hendrik-Ido-Ambacht, Hoevelaken, Kampen, Kapelle-Biezelinge, Krimpen a/d IJssel, Leerdam, Meliskerke, Nunspeet, Oosterend, Opheusden, Oudemirdum, Rijssen, Rotterdam-Alexanderpolder, Scherpenisse, Scherpenzeel, Sliedrecht, Tricht-Geldermalsen, Vlissingen, Wageningen, Woerden, Zwijndrecht

Willemijn van Steenis benoemd voor Guinee

ZGG benoemde Willemijn van Steenis (31) als kinder- en vrouwenwerker voor het zendingswerk in Guinee. Willemijn is lid van de gereformeerde gemeente in Genemuiden. In het dagelijks leven werkt ze op de Rehobothschool in Kootwijkerbroek. De benoeming van Willemijn voorziet in de naderende pensionering van Annemieke Vader. Voor Willemijn volgt nu eerst een voorbereidingstraject bij ZGG, waarna ook taalstudie de nodige tijd zal kosten. We hopen dat de Heere de voorbereidingen zegent en dat Willemijn op Zijn tijd het werk in Guinee kan oppakken.

Willemine van Garderen gestart op het zendingsbureau

Deze maand is Willemine van Garderen begonnen met haar werk als medewerker voorlichting en communicatie op het zendingsbureau. In deze nieuwe parttimefunctie houdt ze zich bezig met de organisatie van regionale bijeenkomsten en de zendingdag, het coördineren van voorlichtingen in gemeenten en met communicatie-uitingen van ZGG. We hopen dat Willemines werk tot zegen zal zijn voor het zendingswerk.

Agenda

12 september

Psalmzangavond in Barendrecht
Bart Kruithof (orgel), ds. J.M.D. de Heer (meditatie) en Bovenstengroep Hardinxveld-Giessendam

3 oktober

Jubileumconcert in Dordrecht
Gemengd koor 'Sjier Hasjiriem' bestaat 25 jaar.

14 oktober

Najaarsverkoop in Krabbendijke
Bij de kerk is er van alles te koop, catering is aanwezig; iedereen welkom.

14 november

Zeeuwse zendingsmiddag in Middelburg
Bezinning, informatie en ontmoeting rond zending; iedereen welkom!

Zendingsdiensten

17 september	14 oktober
19.30 uur	19.30 uur
Barneveld-Centrum	Werkendam
Ds. M. Blok	Ds. M. Blok

Kijk voor actuele informatie over bovenstaande en andere activiteiten en bijeenkomsten op www.zgg.nl/activiteiten.

Zending in het catechisatie-lokaal

Dragen de catechisatielessen bij aan kennis over en liefde tot het zendingswerk?

Ze geven al jaren catechisatie in verschillende gemeenten en aan verschillende groepen: ouderling P. Schalk in Veenendaal, ouderling W.J.N. Moens in Goes, ouderling J. Willemsen in Kesteren en ds. W. Harinck in Utrecht. Daarvoor maken ze gebruik van de methodes die uitgegeven zijn door de Commissie Catechese (zie kader). Ze constateren alle vier hetzelfde: zending heeft een beperkte plaats in de methode. Ouderling Moens: ‘Een enkele keer komt het werk van de zending terug in de ankerplaatsen. De lesstof focust op het behandelen van de belijdenisgeschriften, waarin een directe link met het zendingswerk vaak ontbreekt.’ Ds. Harinck voegt toe: ‘De nadruk ligt op de geloofsleer, kernwoorden uit de Schrift en de belijdenis.’

Aanknopingspunten

Hoewel het zendingswerk bijna niet in de verschillende methoden voorkomt, zien de catecheten aanknopingspunten genoeg om het onderwerp wel onder de aandacht te brengen. Zo trok ouderling Moens de

Iedere week komen groepen jongeren samen op de catechisatie. Bij een open Bijbel geven de catecheten hun lessen. Hoeveel ruimte is er in deze lessen voor het zendingswerk? Dragen ze bij aan de kennis over en de liefde tot dit werk?

lijn door naar zending bij de behandeling van Zondag 21 uit de Catechismus, over de heilige, algemene kerk. Ook ds. Harinck heeft voorbeelden: ‘Ik betrek het zendingswerk bij onderwerpen als het koningschap van Christus, de Kerk en de bede ‘Uw Koninkrijk kome.’. Regelmatig geeft hij voorbeelden uit het zendingswerk om de lesstof dichterbij te brengen. Ouderling Willemsen herkent dat: ‘In de ruim 37 jaar dat ik catechisatie mag geven, is zending altijd een aandachtspunt geweest. Er zijn voldoende mogelijkheden om het werk van de zending onder de aandacht te brengen. De eerste les gaat over de ingeschapen Godskennis, die is alle mensen – dus ook de heidenen – van nature aangeboren.’ Zijn lessen geeft hij aan de hand van PowerPointpresentaties. Aan het einde van de les laat hij vaak een foto zien van een bezoek aan het zendingsveld. ‘Met een paar woorden probeer ik zo de liefde tot het werk over te dragen.’

Zendingsavond

Soms gaan de methodeboeken aan de

kant en kiezen catecheten ervoor om een hele avond aan het zendingswerk te besteden. ‘Zendingswerkers die vanuit onze gemeente zijn uitgezonden, houden ook wel eens een catechisatie-avond’, vertelt ds. Harinck. ‘Zelfs online hebben we dit weleens gedaan. Na een bezoek aan het zendingsveld heb ik zelf avonden met catechisanten gehouden.’ In Veenendaal zoekt ouderling Schalk ook bewust naar mogelijkheden om het zendingswerk dicht bij de jongeren te brengen: ‘Na nieuwjaar is er altijd een bijeenkomst bij mij thuis, waar een specifiek thema aan de orde komt. Al een paar jaar gaat dat over zending of iets wat daar mee te maken heeft. Ook hebben we dit jaar een afsluitende avond gehad met een voorlichting door Robbert Boot van het zendingsbureau.’ Zelfs een collecte voor de zending grijpt ouderling Moens aan om zending onder de aandacht te brengen.

Ook besteedde hij wel eens een hele les aan het thema zending, om het bewustzijn van jongeren te vergroten.

Rol catecheet

Het is dus afhankelijk van de catecheet of zendingswerk aan de orde komt tijdens de catechisatielessen. De methoden bieden weinig concrete handvatten om zendingswerk aan de orde te stellen. Het is aan de catecheten of ze aanknopingspunten benutten of zelf actief zending onder de aandacht brengen. Ouderling Willemsen begrijpt dat dit per catecheet zal wisselen: ‘Ik ben me bewust dat het voor een deputaat van ZGG gemakkelijker is om de zending onder de aandacht te brengen bij de catechisanten. De visitatiebezoeken op het zendingsveld en bij de zusterkerken geven veel aanknopingspunten om het zendingswerk aandacht te geven.’

Dragen de catechisatielessen bij aan de

kennis over en de liefde voor zendingswerk? ‘Eén les of een deel van de les gedurende een catechisatieperiode is daarvoor te beperkt’, geeft ouderling Moens eerlijk aan. Ds. Harinck vindt het moeilijk meetbaar of het zendingswerk via de catechisatie dichterbij de jongeren komt. ‘Welken ik voorbeelden van catechisanten die zich nog een avond met een zendingswerker of buitenlandse dominee kunnen herinneren.’ ♦

J. Willemsen

P. Schalk

Ds. W. Harinck

W.J.N. Moens

Brug tussen leer en leefwereld

In de catechisatielessen staat het overdragen van de geloofsleer centraal. In veel gemeenten wordt gebruik gemaakt van de methoden die de Commissie Catechese heeft uitgegeven. Deze gaan over het vragenboekje van ds. Abraham Hellenbroek en de belijdenisgeschriften. Ze leggen een brug tussen de leer van de Bijbel en de leefwereld van jongeren. De tekst van de belijdenisgeschriften wordt uitgelegd en uitgewerkt in leervragen.

In elke les zijn zogenaamde ankerplaatsen opgenomen. Daarin worden praktijkvoorbeelden uit het dagelijks leven uitgewerkt. Zo is in de inleidende les van het deel over de catechismus een citaat van dominee D. Hakkenberg opgenomen. Hierin vertelt hij over zijn verlangen om over de tweede bede te preken ‘Uw Koninkrijk kome’. Hij is net terug van een bezoek aan het toenmalige West-Irian en heeft gezien hoe ‘het heil Gods tot aan de einden der aarde reikt’. Zo’n directe verwijzing komt echter niet vaak in de methode voor.

‘Je werkt niet toe naar een *diploma*’

Zendingswerkers krijgen brede basis mee voor het wonen en werken op het veld

Roeping, sollicitatie, benoeming... uitzending? De fase van voorbereiding op uitzending krijgt vaak niet zoveel aandacht. In een nieuwe serie staan we stil bij het traject dat zendingswerkers doorlopen voordat ze beginnen met zendingswerk. In dit eerste artikel gaan we in op de opleiding bij ZGG.

ZGG heeft ruim zestig jaar ervaring met het voorbereiden en begeleiden van zendingswerkers. Door de tijd heen groeide het aantal werkers en kwamen er zendingsvelden bij. De toerusting vanuit ZGG ontwikkelde zich door nieuwe inzichten en behoeften van werkers. Om het werk te verdelen is toerusting en begeleiding niet meer alleen de verantwoordelijkheid van de missioloog of toeruster. Tegenwoordig ligt de begeleiding van zendingswerkers in handen van Gert Guiljam, terwijl Jonard Roukens de opleiding voor zijn rekening neemt.

Lessen

Wanneer zendingswerkers zijn benoemd, zeggen ze hun baan op. Ze komen dan in dienst van ZGG en kunnen zich fulltime op de studie richten. Jonard: ‘Het opleidingsplan zoals dat er nu ligt, is voornamelijk in de laatste tien jaar

samengesteld. Mijn voorganger, Jan-Kees Kooijman, heeft veel van de lesstof ontwikkeld. Het handboek dat onder zijn leiding geschreven is, *Onverhinderd*, heeft een belangrijke plaats in de opleiding.’ Alle zendingswerkers krijgen een stevige basis mee. In de eerste lessen leren ze over de plaats van zending in het Oude en Nieuwe Testament. Kernmomenten zijn bijvoorbeeld Gods beloften aan Abraham, waarin Hij al de volken noemt, en de bijzondere opdracht van het Joodse volk om Gods Woord door te geven. Eeuwen later volgt het zendingsbevel en ontstaan de eerste christengemeenten. Het grotere plaatje van christelijke zending moet duidelijk zijn.

De opleiding van nieuwe werkers duurt gemiddeld zes tot negen maanden. Het is maatwerk. Eventuele ervaring, een theologische opleiding of gevolgde cursussen van het CGO kunnen de tijd die

nodig is om iemand voor te bereiden wat inkorten. Het maakt ook verschil wat voor functie iemand op het zendingsveld krijgt. Een evangelist moet leren hoe hij een preek opbouwt en een pastoraal gesprek voert. Voor een vrouwenwerker zijn andere vaardigheden van belang. Jonard: ‘Alle vakken zijn toegespitst op de zendingscontext, dus ook lessen over dogmatiek of diaconaat. Hoe werkt dat op het zendingsveld? Ook heb je praktische kennis nodig over zaken als veiligheid en autotechniek. Voor sommige landen volgen de werkers een introductie op het boeddhisme of de islam. Daarbij

‘Iemand kan daadwerkelijk overlijden nadat een bezwering was uitgesproken.’

maken we ook gebruik van de kennis van bijvoorbeeld Stichting Evangelie en Moslims. Verder verzorgen enkele predikanten gastlessen over bijvoorbeeld pastoraat en predikkunde.’

Nieuwe inzichten

Sinds 1962 worden zendingswerkers vanuit de Gereformeerde Gemeenten uitgezonden. Sindsdien is er veel veranderd. ZGG heeft meer kennis in huis en verzorgt de opleiding grotendeels zelf. Jonard: ‘In het verleden hebben we

Geestelijk fundament

In de toekomst zullen Wilco en Daan terechtkomen in een gebied waar ze geen kerkelijk netwerk hebben. Naast hun vrouw (en gezin) hebben ze geen of weinig mensen om zich heen met wie ze geloofs-vragen kunnen delen. Dat kan eenzaam zijn. Daarom is geestelijke toerusting nodig als basis voor het verblijf op het zendingsveld. Bekering en roeping zijn allereerst nodig om zendingswerk te kunnen en mogen doen. Dit geestelijke fundament doortrekt alle vakken. En vanuit dit geestelijke vertrouwen benaderen zendingswerkers-in-opleiding en toeruster elkaar tijdens de lessen. In sommige vakken komt geestelijke toerusting nadrukkelijk aan bod. Denk hierbij aan de bespreking van geestelijke vorming, de uitzendvragen en het thema geestelijke strijd. Bij de andere vakken wordt tijdens de lessen ook vaak de diepere en persoonlijke laag aangeboord. Dat is onmisbaar voor de vorming die plaatsvindt tijdens de opleiding. Na de opleiding houdt de kerkenraad van de zendende gemeente contact met de zendingswerkers en leeft mee door het gesprek over geestelijke zaken, ook met het oog op blijvende verbondenheid met de gemeente. Dit kan bijvoorbeeld door een wijkouderling worden vormgegeven.

bijvoorbeeld lessen over weerbaarheid en culturele transitie (de overgang naar een andere cultuur) uitbesteed. Het nadeel daarvan is dat het minder is toegespitst op onze situatie. Nu worden die trainingen gegeven door collega Gert Guiljam. Aandacht voor persoonlijke weerbaarheid en veiligheid is de laatste jaren sowieso toegenomen. Het gaat om heel praktische vraagstukken. Maak je wel of geen gebruik van het openbaar vervoer in het zendingsland? Leen je wel of niet je auto uit aan een buurman? Wat doe je als je wordt overvallen? Kortom: hoe maak je de risico's die horen bij je nieuwe leefomgeving zo klein mogelijk? Geestelijke strijd is een ander thema dat de laatste jaren meer aandacht krijgt.

Jonard: ‘Dat is op verzoek van de werkers. In Nederland maken we sterk onderscheid tussen het ‘gewone’ en het ‘occulte’. Maar in zendingsgebieden ligt dat veel dichterbij elkaar. Denk aan voorouderverering, geloof in boze geesten, bezweringen die worden uitgesproken, noem maar op. Hoe ga je daarmee om? Hoe reageer je als iemand zegt dat hij een duivel in zijn lichaam heeft en zelfs kan vertellen waar die precies zit? Er zijn dingen die we niet kunnen verklaren: satan is machtig. Iemand kan daadwerkelijk overlijden nadat een bezwering was uitgesproken.’

Goed doordacht

Op het moment van schrijven zijn twee echtparen net begonnen aan hun

Voor Daan en Louise is het zaak om niet op te vallen in het Midden-Oosten.

Wilco en Gerliene Huizer bereiden zich met hun kinderen voor op uitzending naar Senegal.

Toeruster Jonard Roukens is verantwoordelijk voor de opleiding van zendingswerkers.

opleidingstraject. Daan en Louise* werken toe naar uitzending naar het Midden-Oosten. Ze hebben een positieve indruk van de manier waarop ZGG hen toerust. Daan: ‘De opleiding is goed georganiseerd en afgestemd op wat we nodig hebben. ZGG is daar door ervaring steeds beter in geworden. We hebben *Onverhinderd* als handboek en in het programma is vastgelegd op welk moment er iets van ons wordt verwacht. Je kunt dus zelf de tijd indelen. Dat geeft ruimte voor bijvoorbeeld wat privéafspraken overdag. Je weet wanneer iets klaar moet zijn, dus het is een kwestie van goed plannen en zo nodig in de avond doorgaan met de studie.’ Ook Wilco en Gerliene Huizer bereiden zich voor op uitzending, in hun geval naar het nieuwe zendingsveld Senegal. Wilco: ‘Het opleidingsprogramma ziet er compleet en goed doordacht uit. Het is wel echt wennen om weer bezig te zijn met studie. Mijn baan heb ik opgezegd. Nu is het even zoeken naar een nieuwe structuur van de dag.’ Beide echtparen zijn het erover eens: je zit samen in de opleiding. Het voorbereiden van de lessen doe je samen. Je bent meer samen thuis en je gaat samen aan de studie. Gerliene: ‘Het is wennen dat je nu opeens met elkaar aan het leren bent. En dan ook nog eens theologie, terwijl ik meer thuis ben in de anatomie. Als de kinderen op school zitten, gaan we aan de slag. Eerst wat huishoudelijk werk en dan samen aan de lesopdrachten werken. Dat geeft stof voor verdiepende gesprekken.’

Overgave

In de voorbereidingstijd denken werkers na over hun toekomstige leven in een land dat ze nauwelijks kennen. Het is nodig dat ze zich vooraf bezinnen op een aantal

vragen die het alledaagse leven raken. Op welke manieren deel je bijvoorbeeld informatie over je werk met mensen in Nederland? De rondzendbrieven zijn bij uitstek het middel om familie, vrienden

‘De lesopdrachten geven stof voor verdiepende gesprekken.’

en gemeenteleden te laten weten hoe het gaat. Maar wat zet je erin? Daarnaast vraagt het gebruik van moderne media om bezinning. Jonard: ‘Dat is een spannend punt. Het is tegenwoordig zo makkelijk om over grote afstanden te communiceren via sociale media. Je kunt in Ecuador gaan wonen en intussen veel contact houden met mensen in Nederland. Het kan, maar moet je het willen? Het is moeilijk om je werkelijk in een ander land te wortelen als

zendingswerker, zeker als je met je hoofd deels in Nederland blijft zitten door steeds contact te houden, al dan niet met beeld. Je kunt zo je eigen wortelingsproces in de weg gaan staan. ZGG bezint zich op dit soort vraagstukken, maar de werkers moeten hier zelf een weg in vinden. Het helpt enorm als het thuisfront hen daarin vrijlaat. Je kunt tegenwoordig voor een bruiloft even heen en weer vliegen. Maar niet alles wat kan, moet je ook willen. Je kunt via sociale media de wereld deelgenoot maken van je werk. Maar een zendingswerker is geen influencer. Het bevredigt trouwens ook niet de behoefte aan werkelijk contact met de mensen die je achterlaat. Wat dat betreft is zending echt een vorm van inleveren en overgave.’

Geen diploma

Het opleidingstraject is al met al een hele ervaring. Nieuwe werkers zijn vaak door een tijd van zoeken en vragen gegaan, voordat ze werden aangenomen. En dan volgt de opleiding, waarin het leven versmalt en de focus op de toekomstige uitzending ligt.

Gesloten gebieden

De opleiding voor gesloten gebieden verschilt niet veel met die van werkers in andere landen. Wel komen thema’s voorbij die specifiek van belang zijn om te kunnen functioneren in een land waar christenen hun geloof niet openlijk mogen belijden en evangeliseren niet is toegestaan. Het grootste verschil zit in de zendingswerkers zelf. Zij moeten in een eenzame context weerbaar en standvastig zijn, bovenal in geestelijk opzicht. Ook moeten zij kunnen omgaan met beperkte communicatiemogelijkheden richting Nederland.

Jonard: ‘De werkers gaan met energie de opleiding in en krijgen echt de tijd om zich voor te bereiden. Op lesdagen wordt niet alleen geleerd, maar is er ook genoeg ruimte om stil te staan bij praktische en persoonlijke vragen. In aanloop naar de uitzending moet steeds meer geregeld worden. Wanneer de opleiding ten einde loopt, zijn mensen vaak al half aan het verhuizen.’ Tegelijkertijd is het een rouwperiode, waarin werkers afscheid moeten nemen van vertrouwde mensen en hun vertrouwde omgeving in Nederland. Degenen die in gesloten gebieden aan de slag gaan, kunnen daarbij weinig over hun bestemming delen met anderen. Louise: ‘Maar je hóéft het ook niet allemaal te delen. De roeping van de Heere geeft vreugde.’ Werkers-in-opleiding zijn onderweg naar hun volgende bestemming, waar meestal eerst een periode van taal- en cultuurstudie volgt. Maar ze worden niet losgelaten als ze het kantoor in Woerden verlaten. Het zendingsbureau blijft met hen in contact om te horen hoe het met hen gaat en wat ze nodig hebben. Er zijn toerustingsdagen en visitaties door het deputaatschap. Jonard: ‘In de opleiding werk je niet toe naar een diploma. Werkers moeten gevoel ontwikkelen voor het vreemde, voor die ander op het zendingsveld. Ze krijgen als het ware een gereedschapskist mee. Als je vertrekt, ben je niet geslaagd en het leren stopt ook niet. Je gaat ‘gewoon’ aan het werk met het gereedschap dat je meegekregen hebt.’

**Deze namen zijn gefingeerd omwille van de veiligheid van de werkers. ♦*

GUINEE

Gabriel is Thuis

ZGG werkt sinds 1991 in Guinee. Van de inwoners is 85% moslim en zo'n tien procent christen. Verder komt animisme (natuurgodsdienst) veel voor. Annemieke Vader werkt in de stad Boké als vrouwen- en jongerenwerker. Zij maakt deel uit van de gemeente 'La Grâce', waar wekelijks mensen samenkomen. Gabriel was een van hen.

Gabriel

'De Heere Jezus heeft Gabriel tien jaar lang in dromen geroepen om Hem te volgen', vertelt Annemieke. 'Maar hij bood lang weerstand en wilde trouw blijven aan de islam. Nadat echter de Heilige Geest zijn hart opende, heeft hij geen moskee meer bezocht en is hij de Bijbel gaan lezen. Zijn lievelingstekst was Filippenzen 4 vers 4: 'Verblijdt u in den Heere te allen tijd; wederom zeg ik: Verblijdt u'. Vanaf het ontstaan van La Grâce is Gabriel betrokken geweest bij deze gemeente.'

Gabriel is van grote betekenis geweest voor de gemeente La Grâce in Boké.

Ziekte

Gabriel was 72 jaar oud toen hij ziek werd. Hij vermagerde en zorgde slecht voor zichzelf. Gemeenteleden verleenden veel mantelzorg. Annemieke: 'In oktober 2025 was hij zo moe dat hij naar zijn geboortedorp is gegaan voor dagelijkse verzorging door zijn naaste familie. Gemeenteleden bezochten hem wekelijks om uit de Bijbel te lezen, te bidden en te zingen. Gabriel was altijd dankbaar en hij verlangde zeer naar de ontmoeting met de Heere Jezus. Zijn vertrouwen was geheel op God gericht en niet op speciale drankjes of oude tradities. Dat was een getuigenis voor alle mensen om hem heen.'

Thuisgekomen

Op vrijdag 20 maart 2026 is Gabriel overleden en Thuisgekomen. 'Ruim voor zijn overlijden heeft hij aangegeven waar en op welke manier hij begraven wilde worden', zegt Annemieke. 'Dit was erg belangrijk, omdat zijn hele familie moslim is. Zijn wensen werden gerespecteerd en kort na zijn overlijden is hij onder leiding van gemeenteleden begraven. Bij zijn graf heeft Jos Kardol gesproken vanuit Jesaja 40 vers 6-8. Vanuit dat tekstgedeelte legde hij de lijn naar Johannes 3 vers 16 en 18, de Zoon van God.' Het evangeliezaad is gestrooid. Wilt u bidden om ontkieming daarvan in het dorp van Gabriel? +

Strijd voor de gemeente

- In 2026 staan we in de meditatie stil bij het thema 'Strijd':
- + in het gebed
 - + vanbuiten en vanbinnen
 - + tegen boze machten
 - + voor de gemeente
 - + tot heerlijkheid

De gemeente te Kolosse is ontstaan uit het zendingswerk. Zij is niet door Paulus gesticht, maar door Paulus' leerling Épafras (Kol. 1:7), die ook de naburige gemeenten Laodicéa en Hiërâpolis dient (Kol. 4:13). Al het zendingswerk kent strijd. En dat was in Kolosse ook het geval. Paulus, de grote zendingsapostel, is zelf nooit in Kolosse geweest. Maar dat betekent niet dat hij geen betrekking op de gemeente zou hebben. Nee, net zoals voor de gemeenten die hij door Gods genade zelf heeft mogen stichten, houdt Paulus niet op om voor de gemeente in Kolosse te bidden. Natuurlijk, de zendingswerkers zelf strijden in de gebeden, net als Épafras dat deed. Paulus getuigt ervan: 'U groet Épafras, die uit de uwen is, een dienstknecht van Christus, allen tijd *strijdende voor u* in de gebeden, opdat gij staan moogt volmaakt en volkomen in al den wil Gods' (Kol. 4:12). Maar dat is voor Paulus geen reden om te denken dan hij dan niet méé hoeft te strijden in het gebed. Want hoewel Paulus het zendingswerk in Kolosse niet met eigen ogen heeft gezien, heeft hij er met eigen oren wel van gehoord (Kol. 1:8). Dat is voor hem genoeg om mee te strijden. Ook wij hoeven geen zendingsveld bezocht te hebben om betrokken te zijn op het werk daar en mee te strijden in het gebed. Het is genoeg als we ervan gehoord of gelezen hebben. Paulus verstond die dure

Want ik wil dat gij weet hoe groten strijd ik voor u heb, en voor degenen die te Laodicea zijn, en zoveel als er mijn aangezicht in het vlees niet hebben gezien.

Kolossenzen 2:1

roeping. Verstaan wij die ook? Strijd jij, strijdt u mee in jouw of uw persoonlijke gebeden voor het zendingswerk? Dat is zo nodig! Want er is veel dat het zendingswerk bedreigt, net als in Kolosse. Denk aan het gevaar van de misleiding door dwalingen in de leer (Kol. 2:8, 20-23). Denk aan het terugvallen in het oude leven (Kol. 3). En vele dingen meer. Laten wij medestrijders zijn in het gebed, 'opdat hun harten vertroost mogen worden, en zij samengevoegd zijn in de liefde, en dat tot allen rijkdom der volle verzekerdheid des verstands, tot kennis der verborgenheid van God en den Vader, en van Christus' (Kol. 2:2). +

ALBANIË

Achter de poort

Ineens zag ik hen, naast de vuilcontainer. Ze leken geen contact met elkaar te hebben en zochten ieder tussen het vuil naar bruikbare spullen. Blikjes, oud ijzer, plastic flessen, weggegooid eten misschien. Een kindervagen stond te wachten om gevuld te worden. De man en vrouw leken me niet op te merken tot ik heel dichtbij was. Even keken ze me aan om daarna weer verder te gaan met hun zoektocht. Zomaar een situatie die ik tegenkom wanneer ik na mijn taalles de poort achter me dichttrek. Als vaste gewoonte heb ik mezelf aangewend om te lopen naar de taalles. Het is heerlijk om zo de stad te leren kennen en te genieten van de geuren en kleuren, de mensen en de nieuwe geluiden die steeds meer vertrouwd worden.

In de straten zijn veel gesloten poorten te zien. Een aantal weken geleden viel het me op dat voor een van de huizen een nieuwe poort leek te komen. Even kon ik een blik werpen op de binnenplaats. Nu loop ik er weer voorbij. Mijn oog valt op de nieuwe poort en ik zie gouden krullende letters. Wat een prachtige poort is dit. Dan wordt mijn blik getrokken naar de bovenkant van het hek. Daar hangt iets opvallends. Het is donkerblauw en vanuit het midden staart een oog me aan. Het is een amulet, die helder afsteekt tegen het smeedijzeren hek. De amulet, die je overal tegen kunt komen. De amulet, die negatieve energie opvangt en beschermt tegen het 'boze oog', maar ook geluk en voorspoed moet brengen. Even blijf ik staan. Wat een armoede en leegte. Deze mensen leven achter een gesloten poort, in de hoop dat dit oog hen beschermt.

Als ik de hoofdstraat bereik, moet ik nog even terugdenken aan de gesloten poort. Ik stond ervoor en kon de mensen achter de poort niet zien. Ze lijken onbereikbaar. Onbereikbaar? Voor mij misschien wel, maar niet voor God. Hij, Die Almachtig is, heeft bij Zijn hemelvaart een testament nagelaten: 'Mij is gegeven, alle macht, in de hemel en op aarde' (Matth. 28:18b). Dankzij dit testament worden nog steeds onbereik- ten bereikt. ♦

De Kinderkrant over:

Cambodja

Reis je mee naar Zuidoost-Azië? Naast Thailand, Laos en Vietnam ligt Cambodja. Je leert meer over dit land in deze Kinderkrant!

Een land van monniken, tempels, prachtige natuur, fruitbomen, tuktuks, de Khmer-taal en van tijd. Maar tijd hebben we in Nederland toch ook? Dat klopt, maar toch net een beetje anders. Kijk maar eens op bladzijde twee.

CAMBODJA

Op tijd

Geschreven door familie Heres

Vind jij het soms lastig om op tijd te komen? Je moet de klok goed in de gaten houden om op tijd op school, je muziek- of zwemles te zijn. In Cambodja gaat dat een beetje anders. De meeste kinderen gaan na school gelijk naar huis. Als ze ergens naar toe moeten, hebben ze vaak alle tijd.

Toen we in de hoofdstad Phnom Penh woonden, kregen we op een dag een uitnodiging van de burens voor de verjaardag van hun zoon. Hij was één jaar geworden. We waren ’s avonds van harte welkom om mee te eten. Dat was heel vriendelijk van hen. We vroegen voor de zekerheid nog even hoe laat we verwacht werden. ‘Het begint om vijf uur’, zeiden de burens.

Het was vijf uur geweest en wij gingen op visite bij de burens. Vreemd, er was bijna niemand. Zouden we het dan niet goed begrepen hebben? Het was toch vandaag? We vroegen het aan de buurman. Hij pakte meteen wat plastic stoelen, zodat we konden gaan zitten. We waren hartelijk welkom. Na een tijdje kwamen ook andere familieleden binnen. Het werd een gezellige avond met lekker eten.

Maar hoe zit dat nu? Eigenlijk waren we veel te vroeg gekomen. In Cambodja werkt het met tijd een beetje anders. Bij een feestje of bruiloft kom je altijd later dan de afgesproken tijd. Alleen op school houden ze zich aan de tijd, dan moeten de kinderen om 7.00 uur ’s morgens op school zijn. En dat is best vroeg.

CAMBODJA

In de ark is het veilig

Geschreven door familie Heres

’s Middags om vijf uur racet Sophanet op zijn fiets van school naar huis. Thuis schept hij water uit de grote stenen kruik om zijn gezicht en voeten te wassen. Snel pakt hij zijn schrift en pen en gaat naar de kinderclub. Er zijn al wat kinderen aan het spelen met duplo, puzzels en andere spelletjes. Eerst de juf en meester begroeten en dan nog even lekker spelen. Als de les begint, zitten alle kinderen op de grond. Ze luisteren naar het verhaal uit de Bijbel. Veel verhalen

kent Sophanet niet, maar gelukkig weet hij al een paar bijbelverhalen. Bijvoorbeeld dat God de hemel en de aarde gemaakt heeft. Maar ook dat Adam en Eva ongehoorzaam zijn geweest en weg moesten uit die mooie tuin. Na het verhaal van de ark van Noach vraagt Sophanet: ‘Waarom gingen de mensen niet gewoon mee in de grote boot? Er was toch genoeg ruimte? Want alleen in de ark is het veilig!’ Een mooie vraag. Wat zou jij antwoorden?

PUZZEL

Schrijf de cijfers in het Khmer

Khmer is een moeilijke taal om te leren. Kun jij de cijfers 1 t/m 10 opschrijven?

1

១

2

២

3

៣

4

៤

5

៥

6

៦

7

៧

8

៨

9

៩

10

១០

Mango’s

Geschreven door familie Heres

Wist je dat er heel veel schillende soorten mango’s in de wereld zijn? De mango’s in Nederland zien er anders uit dan de mango’s in Cambodja. In de tijd dat de mango’s rijp zijn, kun je ze overal kopen of je krijgt ze gratis ergens bij. Rijpe mango’s zijn lekker zoet en sappig, heerlijk om een smoothie van te maken. In onze tuin staan twee mangobomen. Als de vruchten gaan rijpen, is het tijd om de mango’s te plukken. Want als je ze niet plukt, kun jij wel raden wat er gebeurt... Splash!

Cambodjanen kunnen heel goed in bomen klimmen. Niet alleen de kinderen, maar ook de grote mensen zoals opa’s en oma’s. Maar ze hebben ook een andere oplossing bedacht om mango’s te plukken: een hele lange bamboestok met aan het uiteinde een soort mandje met opening. Als de mango in het mandje zit, kun je de vrucht met een rukje uit de boom halen en voorzichtig naar beneden halen. Smullen maar.

UIT DE BIJBEL

Een lofzang op Christus

We gaan verder met onze reis langs de gemeenten waar de apostel Paulus een brief aan heeft geschreven. We verlaten de provincie Asia en varen over naar Europa. Daarover lezen wij in Handelingen 16. Paulus, samen met Silas, loopt naar de stad Filippi. De Heere wil dat ze daar gaan werken en er zal een christelijke gemeente ontstaan.

In vers 14 en 15 lezen we over de bekering van Lydia. Daarna geneest Paulus een vrouw die door een boze geest is bezet. Haar meesters, die veel geld aan haar verdienen, worden boos omdat hun inkomsten stoppen. Ze laten Paulus en Silas arresteren. De twee worden met stokken afgeranseld en gevangengezet. Hoe reageren Paulus en Silas op dit onrecht? Zij bidden en zingen lofzangen tot God. Plotseling is er een aardbeving, waardoor alle deuren van de gevangenis openspringen. De gevangenen zullen vluchten. Hij wil zichzelf doden. Paulus roept: ‘Doe uzelf geen kwaad. Wij zijn allemaal hier!’ Paulus spreekt het Woord van God tot de gevangenvaarder en ook tot zijn hele huisgezin. Vers 34 vertelt dat zij in God gingen geloven. Lydia, de cipier en hun gezinnen vormen het begin van de gemeente in Filippi. Later, vanuit de gevangenis in Rome, schrijft Paulus een brief aan de jonge gemeente in Filippi. Hij wil de gemeente bemoedigen. Hoe doet hij dat? Door hen te wijzen op de Heere Jezus. Waarschijnlijk is Filippenzen 2:5-11 het bekendste deel van de brief. Het is een lofzang op Christus. Sommigen denken dat Paulus zelf dit lied heeft geschreven. Anderen denken dat Paulus het overnam in zijn brief. Op een ontroerende manier schrijft Paulus eerst over het lijden en sterven van de Heere Jezus. Daarna gaat hij verder met een lofzang op de opgestane Zaligmaker. Hij eindigt met de wens dat elke tong Jezus Christus zal belijden, tot heerlijkheid van God de Vader. Wil jij dat ook?

Geschreven door Dick Korpel

Vragen voor jou

- 1 Paulus en Silas zingen terwijl zij in de gevangenis zitten. Hoe kan dat?
- 2 Filippenzen 2:5-11 is een lofzang over de Heere Jezus. Over welke gebeurtenissen gaat het lied?

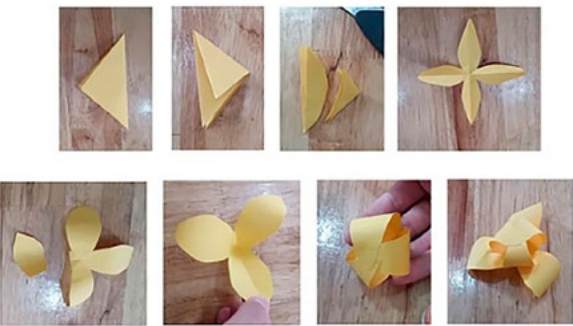
KNUTSELEN

Vouw de romduol

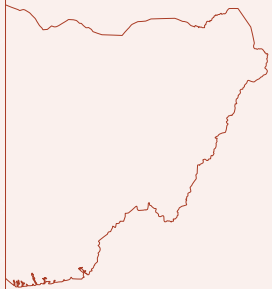
De romduol is de nationale bloem van Cambodja. Je ziet de bloem als versiering van huizen, winkels en op de markt. De kinderen van familie Heres hebben de bloem op school geknutseld. Pak twee vouwblaadjes, een schaar en lijm en starten maar!

Wat ga je doen?

- 1. Vouw de blaadjes tot een driehoek.
- 2. Vouw de driehoek dubbel tot een kleinere driehoek.
- 3. Knip één hoek rond af.
- 4. Vouw open; je ziet nu een bloemvorm.
- 5. Krul bij één bloem de blaadjes naar buiten.
- 6. Knip één blaadje van die bloem af.
- 7. Geef een klein knipje in het hart van die bloem.
- 8. Vouw bij het knipje de blaadjes naar elkaar toe en plak het knipje vast.
- 9. Je bloem heeft nu drie blaadjes.
- 10. Pak de andere bloem en herhaal stap 6-8.
- 11. Plak de uiteinden van deze bloemblaadjes aan elkaar vast; je krijgt een balletje.
- 12. Plak het balletje in het hart van de andere bloem. Wauw, daar is je nationale bloem van Cambodja!

NIGERIA

Groei in een moeilijke tijd

In de *Paulus* van maart heb ik geschreven over het ontstaan van verschillende gemeenten in de provincie Taraba. Tijdens de synode van 2025 werd rev. Ayuba aangenomen als een van de predikanten van de NRC, inclusief de leden in Taraba als NRC-leden. Ook besloot de synode om een evangelist naar Taraba te sturen om de kerk te helpen om vorm te geven aan de gereformeerde gebruiken.

Groei

In de afgelopen periode heeft de NRC in de provincie Taraba een groei doorgemaakt in verschillende gebieden, evenals een toename in de zondagse opkomst en onderlinge betrokkenheid. Er zijn nu vier preekplaatsen in de provincie: Wukari, Vemba, Bye-Ben en Gindin-Dorowa. We hebben deze plaatsen de afgelopen periode ondersteund door onderkomens voor de samenkomsten te

faciliteren, een waterput te graven, medische en vervoerskosten te vergoeden en rev. Ayuba en zijn gezin te onderhouden. De Heere heeft in Zijn voorzienigheid de predikant op verschillende momenten onverdiend willen sparen in zijn werk. Het is wonderlijk dat de NRC in deze kritieke tijd van onveiligheid en problemen toch kan uitbreiden in het noorden van Nigeria. ‘Want gelijk de hemelen hoger zijn dan de aarde, also zijn Mijn wegen hoger dan uw wegen, en Mijn gedachten dan ulieder gedachten’ (Jes. 55:9).

Voorbede

Wij bidden voor de uitbreiding van de NRC in de noordelijke staten van Nigeria en daarbuiten. We leggen ons land voor de Heere neer met de bede of Hij wil tussenkomen in de voortdurende onzekerheid en alle moeilijkheden. We bidden om vrede, vooruitgang en stabiliteit. Moge de Heere de kerk zegenen en leiden en laten we in vertrouwen met Paulus zeggen: ‘Ik vermag alle dingen door Christus, Die mij kracht geeft’ (Fil. 4:13). Mogen wij zo een leven leiden van bekering, nederigheid en liefde voor Hem en mag Zijn volk als een licht schijnen in de wereld en het Evangelie van Jezus Christus verspreiden onder de volken. ♦

Ds. J. (Jonathan) Nwoji is preses van de Generale Synode van de NRC.

Uitzien voor de wereldwijde Kerk

De verkondiging van het Evangelie houdt verband met de verwachting van de wederkomst van Christus

Christenen in Nederland, Nigeria en Papoea leven, als het goed is, met dezelfde verwachting: de wederkomst van Christus. Die verwachting krijgt in iedere omgeving een eigen kleur. Ds. Brons uit Nederland, ds. Nowji uit Nigeria en ds. Nekwek uit Papoea spreken over de relatie tussen zending en wederkomst.

Studenten van de Nigeria Reformed Theological College in 2024.

In de GJRP, de zusterkerk van de Gereformeerde Gemeenten op Papoea, wordt de wederkomst als zeer nabij ervaren. Ds. Peres Nekwek: 'De gemeente ziet dat de tekenen uit Mattheüs 24 en 25 in de wereld plaatsvinden. Daarom verkondigen de predikanten dat Jezus spoedig zal komen.' Ook in de Nigeriaanse zusterkerk (NRC) leeft de verwachting van Christus' komst. Ds. Jonathan Nowji vertelt dat zijn gemeente daar bewust bij stilstaat: 'Wij denken en mediteren actief over de wederkomst van de Heere Jezus. Maar als het om individuele personen gaat, zien sommigen sterk uit naar Zijn wederkomst, terwijl anderen de neiging hebben verkoeld te raken.' Ds. H. Brons, zendingsdeputaat, ziet bij de wederkomstverwachting voor christenen in Nederland een gevaar: 'Wij hebben het in Nederland heel goed vanwege de grote welvaart. Het materialisme gaat ons, in de gereformeerde gezindte, niet voorbij. Het kan ons in slaap doen vallen en ervoor zorgen dat we ons in het hier en nu gaan nestelen. Christenen horen een reizigersgestalte te hebben. Bij die reizigersgestalte hoort een uitzien naar de wederkomst. De

reiziger is ten slotte op reis en houdt het einddoel voor ogen.'

Angst en uitzien

Waar gemeenteleden over de wederkomst spreken, klinken verschillende accenten door. Ds. Brons merkt dat juist pastorale gesprekken ruimte geven voor bezinning. 'Bij moeilijke of vreugdevolle momenten staan we stil bij het leven. Dan wordt

'Wat mij betreft kan ook het belang van de prediking over de wederkomst niet genoeg worden benadrukt.'

beseft dat er meer is dan het hier en nu. De eeuwigheid en de wederkomst komen dichterbij. Dat roept soms vragen op die leiden tot goede gesprekken.' Hij herinnert zich ook de coronaperiode. 'Ik was betrokken bij de Jeugdbond en er kwamen zeker in het begin van de coronacrisis meerdere vragen van jongeren binnen. Je merkte soms dat jongeren bang waren. We kregen vragen of de eindtijd nu begonnen was en of de wederkomst nu aanstaande zou zijn. Voor velen gaf dat schrik.' In Nigeria klinkt vooral het verlangen door om bereid te zijn. Ds. Nowji: 'Als het over de wederkomst gaat, doen gemeenteleden uitspraken als: 'O, moge God mij helpen, zodat ik niet zal zijn als de vijf dwaze maagden' (Matth. 25:2,3,8), of: 'Ik heb

gebeden dat God mij gereed zal maken, want er wordt gepreekt dat Hij zal komen als een dief in de nacht' (1 Thess. 5:2). Sommige kerkleden uiten hun bezorgdheid door te zeggen dat zij niet weten op welke dag of in welk uur Jezus zal komen.'

Prediking

In de prediking mag het spreken over de wederkomst volgens de drie predikanten niet ontbreken. Ds. Nowji vertelt dat er in de NRC regelmatig wordt nagedacht over de wederkomst. 'Dat gebeurt vooral in de plaatselijke gemeenten tijdens bidstonden, Bijbelstudies, mannenverenigingen, vrouwenverenigingen en jongerenbijeenkomsten. Wat mij betreft kan ook het belang van de prediking over de wederkomst niet genoeg worden benadrukt. Deze prediking zal, wanneer zij door de Heilige Geest gezegend wordt, gemeenteleden toerusten om waakzaam te blijven. Bovendien dient zij als een herinnering voor Gods volk om het Evangelie van Christus uit te dragen vóór het einde van de tijd.' Ook in Papoea wordt structureel gepreekt over de wederkomst. Ds. Nekwek: 'Bijbelboeken zoals Daniël, Joël en Zacharia behandelen we in het licht van de

'Jezus Christus zal komen om mij samen met andere gelovigen van de wereld tot Zich te nemen.'

eindtijd. Aan het eind van dit jaar zullen we gedurende twee tot drie maanden achtereenvolgend preken uit het boek Openbaring. De gemeente wordt hierdoor versterkt en begrijpt dat het leven niet eindigt in deze wereld, maar doorgaat in de toekomstige wereld. Prediking over de eindtijd is zeer belangrijk, omdat dit de kern van het Evangelie is.' Ds. Brons: 'Bij de catechismusprediking komt de wederkomst aan de orde, denk aan Zondag 19 vraag 52. Maar ook tijdens bid- en dankdagen preek ik wel over de wederkomst. De zendbrieven aan de Thessalonicenzen gaven eveneens aanleiding om het onderwerp in de preek een plaats te geven.'

Levende verwachting

Om over de wederkomst te kunnen preken, is het nodig dat de verwachting van de wederkomst in het hart van de predikant leeft. De drie predikanten zijn zich

daarvan bewust. Ds. Nowji: 'Voor mij, als een onwaardige dienaar, is de wederkomst een grote en vreugdevolle dag, waarnaar ik verlang. Daarom ben ik geroepen om geestelijk voedsel te geven aan Gods volk, in plaats van mijn tijd te verspillen aan het proberen uit te zoeken welke tijden en gelegenheden God heeft vastgesteld.' Ds. Brons vertelt hoe de wederkomstverwachting kan wisselen: 'Als ik niet op mijn plek ben, dan houdt mij dit niet zoveel bezig. Als ik besef hoe onwaardig ik ben, of als God mij met Zichzelf vervult, dan kan de Heere mij gedachten over Zijn toekomst geven.' 'Ik geloof met zekerheid dat Jezus zal komen', zegt ds. Nekwek. 'Zijn komst is nabij, omdat al Zijn profetieën vervuld zijn. Ik geloof vast dat Jezus Christus is opgevaaren naar de hemel om voor mij een plaats te bereiden, mij voortdurend voor God te vertegenwoordigen, mij te verdedigen en te ondersteunen. Hij zal komen om mij samen met andere gelovigen van de wereld tot Zich te nemen.'

Zending en wederkomst

Wanneer het gesprek zich richt op de relatie tussen zending en wederkomst, vullen de drie predikanten elkaar aan. Ds. Brons ziet een sterke relatie tussen deze twee. 'De kerk is geroepen het Evangelie

te delen. De Heere wil dat gebruiken om mensen tot Zich te trekken. Bovendien zal Christus pas terugkomen wanneer de laatste die in het boek des levens staat beschreven is toegebracht.' Ds. Nwoji wijst op de woorden van Christus Zelf. 'De opdracht tot zending is geworteld in het besef van de voleinding bij de wederkomst. Het Evangelie moet eerst aan alle volken worden verkondigd (Markus 13 vers 10), voordat Christus voor de tweede keer komt.' Ds. Nekwek benadrukt dat ieder mens het Evangelie nodig heeft. 'Vroeger dachten wij dat Nederlanders de hemel niet nodig hadden omdat zij hier een goed leven hebben. Maar ook in Nederland zijn er zieken, armen, hongerigen en dorstigen. In Papoea is er materiële armoede, waardoor velen zich richten op politiek en zakendoen. Maar geld is geen garantie. Er zijn overal oorlogen. De overheid heeft veel geld, maar kan het leven van de doden niet terugbrengen. Deze wereld biedt geen voldoening, geen vrede en geen zekerheid. De hele wereld heeft het Evangelie nodig, dat eeuwig leven geeft.'

Wachten én werken

Het lijkt een tegenstelling voor de gemeente, gericht zijn op de wederkomst in de toekomst én op haar taak in de wereld nu. Toch is dat de opdracht voor de kerk. Volgens ds. Brons begint dat bij het diepe besef dat God alles in de hand heeft. 'Dat kan ontspanning geven, maar neemt onze verantwoordelijkheid niet weg. We moeten gericht zijn op de komst van Zijn Koninkrijk. En mocht de kerk slapen, de Koning waakt.' Ds. Nowji vult aan: 'Gods kinderen moeten leven als kinderen van het licht. Ze zijn de uitverkorenen en behoren ook zo te leven tot aan de wederkomst en uiteraard tot in alle eeuwigheid.'

De bekering van Jood en heiden in het licht van de wederkomst

Tekst: ds. P.D. den Haan, voorzitter Deputaatschap voor de Zending

Paulus schrijft aan de christenen te Rome over de 'volheid van de heidenen' en het zalig worden van 'geheel Israël'. Beide uitdrukkingen moeten we binnen het geheel van Gods Woord uitleggen als alle uitverkorenen onder het Joodse volk en onder de heidenen. Het Koninkrijk van God zal bestaan uit Joden en heidenen. En dat Koninkrijk komt. In heel Gods Woord horen we over de Koning en Zijn Koninkrijk. Het zal uitlopen op de volmaaktheid van Gods Koninkrijk bij de wederkomst van de Heere Jezus Christus op de wolken. Alles wat er plaatsvindt in de wereld gebeurt in het licht van de wederkomst. De oudtestamentische Kerk heeft getuigd van Christus' komst op deze aarde. In dat getuigenis valt meermaals het licht op de wederkomst. De nieuwtestamentische Kerk leefde bij een diep verlangen naar de wederkomst van de Heere Jezus Christus. Ook de vroegchristelijke Kerk verwachtte de komst van Christus spoedig. In die verwachting verdroegen ze de vervolgingen die hen in alle hevigheid troffen. Guido de Brès verlangde naar die dag met een groot verlangen (NGB artikel 37). En in onze gemeenten wordt de wederkomst iedere zondag beleeden. In heel de christelijke traditie heeft de wederkomst van Christus een centrale plaats. Hoe is dat in ons leven?

Ds. Nekwek benadrukt dat een christelijke levenswandel geen grond van zaligheid is, maar wel de vrucht ervan. 'Onze verantwoordelijkheid in deze wereld moet wel goed worden nageleefd, omdat het hiernamaals een weerspiegeling is van dit leven. Een volhardend leven in heiligheid is een voorbeeld voor anderen en toont dat iemand God verheerlijkt, zowel op aarde als in de hemel.' Zo klinken vanuit Nederland, Nigeria en Papoea verschillende stemmen, maar leeft hetzelfde uitzien naar de komst van

Christus én de verkondiging van Zijn Evangelie tot het zover is. Want de Koning komt.

U heerst in Uw genaderijk en ook in de natuur. Versnel de tijd die traag verstrijkt, breng Uw beloofde uur. (Isaac Watts, 1674-1748) ♦

Ds. Peres Nekwek (r.) met zijn vrouw en twee dochters.

Gehoorzaam aan de Zender

Van evangelist in Boké naar student in Rotterdam

T

Teun en Gerdien Hakvoort woonden acht jaar in Guinee. Sinds november 2025 is Teun student aan de Theologische School in Rotterdam. Van het zendingsveld terugkeren naar Nederland is een intensief proces. 'Eigenlijk moet je alles weer opnieuw uitvinden', geeft Gerdien aan. 'Wat

'Hun eerste reactie was: 'Loof God, Hij heeft geroepen.'

zijn gangbare etenstijden? Wat geef je in Nederland mee naar school als tussen-doortje? Bovendien brengt de terugkeer allerlei emoties met zich mee, die soms pas na langere tijd tot uiting komen. Ieder gezinslid reageert anders op de situatie.'

Attest

Teun en Gerdien vertrokken in 2017 met hun dochters Evelyn, Aliëtte en Joëlle

Boven de bank in het huis van Teun en Gerdien Hakvoort hangt een schilderij met de naam van de gemeente in Boké, 'La Grâce': Genade. Het geeft de boodschap weer die overal gebracht moet worden.

na hun uitzending vanuit de gemeente Scherpenzeel naar Guinee. Later is ook hun dochter Matthea geboren. Terwijl Teun evangelist was in Boké riep de Heere hem tot predikant. 'Een aantal jaar geleden las ik iets over het ambt van predikant en dat bleef haken. Ik vroeg me af: komt dit bij mij vandaan of is dit van de Heere? De Heere gaf duidelijkheid over deze vraag en wees de weg. We volgden opnieuw onze Zender en daarom mocht en moest ik een attest aanvragen bij de kerkenraad. Het curatorium liet mij toe tot de theologische studie.' Ook voor Gerdien betekende dit een grote verandering. 'Toen Teun tot evangelist in Boké werd geroepen, vond ik dat heftiger. Toen heb ik vaak gedacht: Dit kan ik niet. Maar de Heere is een trouwe Leidsman. Hij ging met ons mee. We hebben ervaren dat Hij er in Guinee steeds bij was en ons in alles bewaarde. Als Hij roept, zal Hij in alles voorzien.'

Afscheid nemen

De repatriëring moest in Guinee worden aangekondigd. Teun: 'Op de vraag hoe ons verlof was, zei ik: 'Het was goed, ja

goed, maar...' zonder meer te zeggen. Een week later kwam de vraag nogmaals en zei ik erbij: 'Er waren toch wel dingen die moeilijk zijn.' Indirect liet ik steeds iets meer merken. Uiteindelijk wisten velen het al voor we het hadden uitgesproken. Zo werkt het in Guinee.' In Boké is een jonge zendingsgemeente, waaraan een kerkelijk comité leiding geeft. Teun maakte daar deel van uit. 'Ik heb geworsteld met het loslaten van mijn taak in Guinee. Totdat ik las hoe Filippus werd weggeroepen uit Samaria. Toen besefte ik: het werk is niet van mij afhankelijk. Op de dag dat ik het de gemeente heb verteld, preekte ik vanuit Handelingen

14. Paulus en Barnabas gaan terug naar de gemeente van waaruit zij waren uitgezonden. Voor gemeenteleden werd het duidelijk dat we iets te vertellen hadden.

'Het volgen van de Heere is verweven met je hele leven.'

Hun eerste reactie was: 'Loof God, Hij heeft geroepen.' Er was dankbaarheid, maar daarnaast ook verdriet, waarna men

in stilte de samenkomst verliet.' 'Goed afscheid nemen is een belangrijk onderdeel van repatriëren', vertelt Gerdien. 'Daarom stelden we onszelf verschillende vragen. Zijn er nog mensen aan wie we vergeving willen vragen? Met wie willen we nog tijd doorbrengen? We hebben verschillende mensen uitgenodigd voor een maaltijd en uitgesproken wat zij voor ons betekend hebben.'

Praktisch

Er moest veel geregeld worden voor de terugkeer naar Nederland. Teun: 'De Heere heeft ook in praktisch opzicht de weg gebaand.' Gerdien vult aan: 'Op

Teun en Gerdien kregen als afscheidscadeau van de gemeente van Boké dit schilderij: De genade van God brengt zondaren thuis.

het moment dat Teun aangenomen was, bleek er een nieuwbouw-huurhuis beschikbaar te zijn. De TFC heeft vanaf de oplevering van het huis tot onze aankomst de coördinatie op zich genomen. Vrijwilligers uit de gemeente en familie hebben het inrichten grotendeels geregeld. Soms was dat wel apart. Het ene moment was je bezig spullen in te pakken in Guinee en het andere moment hadden we een video-verbinding met een TFC-lid om iets uit te kiezen voor onze woning in Woudenberg. We zijn dankbaar voor een ‘thuis’ om nu te kunnen wonen.’

Wat missen ze van Guinee? ‘De rijst natuurlijk!’ Teun: ‘Toen ik hier hoorde dat een oude Guineese broeder gestorven was, voelde ik heel erg de afstand.’ Gerdien mist vooral het ongecompliceerde samenleven. ‘In Guinee leef je echt

samen. Als je langs iemand loopt, heb je al contact. Hier ligt dat anders, al merk ik dat dat spontane hier ook wel wordt gewaardeerd.’

Wereldwijd

De omstandigheden van Guinee en Nederland verschillen sterk. Teun: ‘In Boké is een kleine zendingsgemeente. In Nederland zijn 150 verschillende gereformeerde gemeenten. Dat vraagt opnieuw

cultuurstudie. De vragen, bezwaren en belemmeringen van de mensen hier zijn anders dan in Guinee. Het is belangrijk om daar zicht op te krijgen en woorden aan te geven vanuit de Schrift. In de praktijk hebben we gezien dat de Heere soeverein is, en dat Hij indaalt in de cultuur, in Nederland én in Guinee. De Heere bouwt Zijn Kerk wereldwijd. De tijd in Guinee heeft ons gevormd. De betrekkelijkheid van het leven is sterk naar voren gekomen. Maar ook de gerichtheid op de wederkomst. Het leven van christenen in Guinee die lijden om de Naam van de Heere maakte diepe indruk.’

Gerdien ziet daarbij de taak die ze hebben in de wijk waar ze nu mogen wonen. ‘Vanuit gelijkwaardige relaties ontstaat de ruimte om over het geloof te spreken. Het volgen van de Heere is niet iets dat je ‘erbij doet’, maar het is verweven met je hele leven.’

*Lees het artikel op pagina 16. ♦

Teun met zijn klasgenoten en rector ds. A. Schot op de Theologische School.

Barmhartigheid

Christelijke barmhartigheid krijgt in een omgeving van schrijnende armoede handen en voeten, maar op welke manier?

De Heere Jezus spoort ons aan om barmhartig te zijn, want, zegt Hij: ‘Voor zoveel gij dit een van deze Mijn minste broeders gedaan hebt, zo hebt gij dat Mij gedaan’ (Matth. 25:40b).

Sinds wij werken voor ZGG heeft barmhartigheid een veel grotere plaats in ons leven gekregen. Konden wij in Nederland nog volstaan met het geven van donaties aan goede doelen, in Nigeria en nu in Ecuador zijn wij regelmatig geconfronteerd met schrijnende armoede. Mensen staan aan de deur en doen een concreet beroep op onze vrijgevigheid en barmhartigheid. Maar wie help je wel en wie niet? Daarvoor is kennis van de persoon, de familie, maar ook de cultuur noodzakelijk. Want vanuit onze westerse welvaart zijn we snel te makkelijk met het uitdelen of -lenen van geld. Dat doorbreekt de lokale sociale structuur of zadelt mensen op met de last van een lening; het verstoort de onderlinge relatie.

In Nigeria hebben wij geleerd dat we niet direct met geld klaar hoeven te staan. Toch stuurden we de mensen daar niet met lege handen weg. We gaven bijvoorbeeld een zak rijst of ander voedsel zodat er geen honger geleden hoefde te worden. Op deze manier konden we iedereen die aan onze deur klopte, helpen. Zo is barmhartigheid geen last, maar een lust voor alle betrokkenen. ♦

Inkomsten uit de gemeenten apr-mei 2026

Gemeenten in classis Goes	4.930
Gemeenten in classis Middelburg	29.330
Gemeenten in classis Tholen	15.504
Gemeenten in classis Dordrecht	12.027
Gemeenten in classis Ridderkerk	3.255
Gemeenten in classis Rotterdam	3.056
Gemeenten in classis Amsterdam	291
Gemeenten in classis Gouda	9.771
Gemeenten in classis Utrecht	7.002
Gemeenten in classis Barneveld	27.129
Gemeenten in classis Kampen	13.947
Gemeenten in classis Rijssen	6.422
Overige giften	57.321

€ 189.985

Landelijke en regionale inkomsten

Giften bedrijven	125.767
Opbrengsten postzegels/munten e.d.	2.320
De Mors, Rijssen	48.000
De Oude Molen, Opheusden	10.500
Ramsjburg, Middelburg	100.000
Waardevol, Barneveld	10.000
De Cirkel, Tricht-Geldermalsen	1.000
Voorjaarsactie	7.712
Zendingsdag	24.885
Nalatenschappen	96.790

€ 426.973

Totale inkomsten periode

€ 616.958

- Inkomsten oud papier
- Boekwinkel
- Inkomsten kringloopwinkels

Van ontmoeting naar samenwerking

Zendingsgemeenten in Albanië zoeken naar eenheid

ALBANIË

Samenwerken geeft kracht. Dat geldt ook de kleine gemeenten in Albanië die elkaar vinden in de gereformeerde belijdenis. Hoe is die samenwerking tot stand gekomen en waar staan de gemeenten nu? Gerard Wassink en Ad de Pater maken de balans op.

De eerste ZGG-gemeente in Albanië zal – als de Heere het geeft – binnenkort geïnstitueerd worden. Het gaat om de gemeente in Delvinë. Een heugelijk feit! De gemeente functioneert dan onder leiding van een eigen kerkenraad. Toch is de gemeentevorming daarmee niet voltooid. De gemeente werkt immers ook samen met anderen. Op dit moment gebeurt dat in een bovenplaatselijk overleg met de ZGG-zendingsgemeenten in Tepelenë en Durrës en de post Paskuqan. Het ZGG-team vervult daarin een coördinerende rol.

Ontmoeting

Onze gemeenten in Albanië hebben daarnaast contact met gemeenten op dezelfde belijdende grondslag met wie geestelijke herkenning bestaat. We zijn immers een kleine kerkgemeenschap in een weerbarstige samenleving en een veelkleurig protestantisme. En net zoals in de eerdere fasen van gemeentevorming zijn we daarin afhankelijk van Gods leiding. Die leiding hebben we in de afgelopen tijd duidelijk gezien.

Het begon in het najaar van 2015. Een van de ZGG-gezinnen zocht een kerkelijk thuis in Tirana, omdat een ZGG-gemeente te

ver weg was. Twee weken later ontmoetten ze een Braziliaans zendingsechtpaar dat namens een presbyteriaanse kerk* in Brazilië begonnen was met gemeentestichting in Tirana. Ze wisten van elkaars bestaan niet af: ze werden elkaar geschonken. En dat het van de Heere was,

Dat het van de Heere was, bleek in het vervolg.

bleek in het vervolg: 'We hebben hierom gebeden en de Heere heeft verhoord.' 'Wil je volgende week voorgaan?' 'Zou je de Heidelbergse Catechismus willen gaan behandelen?'

Uitwisseling

De Braziliaanse predikant, ds. Benilton dos Santos, legde contact met een andere presbyteriaanse predikant, ds. Albert Kona, in Durrës (wijk Centrum). Deze Albanees is uitgezonden door de Presbyterian Church of America. Hij had met verschillende ZGG-werkers wel contact gehad, maar tot een blijvende relatie was het niet gekomen. Dat veranderde nu. Beide predikanten en Gerard Wassink ontmoetten elkaar voor uitwisseling, gebed en zondagse ruilbeurten. In maart 2017 bezochten ze samen de ZGG-gemeenten. Daarna werden de samenkomsten uitgebreid met alle werkers en meer samenwerking rond publicaties en seminars. Toen ZGG in 2019 besloot om een Bijbelschool te openen, was het vanzelfsprekend om ook ds. Kona als docent te vragen. Vanaf september 2020 werd dit realiteit. In diezelfde tijd is

Groepsfoto tijdens een bespreking in het kerkgebouw in Tepelenë. Geheel rechts: ds. Albert Kona. Derde van rechts: ds. Benilton dos Santos.

De Bijbel gaat open tijdens de besprekingen in fase 1.

de presbyteriaanse gemeente van Durrës ook geïnstitueerd.

Verdieping

In september 2022 vond de samenkomst plaats in Delvinë. Op de agenda stond de toekomst van onze uitwisseling. Biddend is besproken of de Heere ons leidde tot verdere samenwerking. Van harte zeiden allen daar ‘ja’ op. De moederorganisaties in Nederland, Brazilië en de VS gaven toestemming tot een verkenning. Die bestaat uit drie fasen: (1) geestelijk-theologisch rond twintig thema’s; (2) kerkordelijk; (3) juridisch-financieel. De eerste fase is inmiddels bijna afgerond. Er is hartelijke overeenstemming over Schrift en hermeneutiek, belijdenisgeschriften, verbond, evangelisatie, liturgie, enzovoort. De besprekingen voor fase 2 en 3 beginnen dit jaar.

Samenwerking

Ondertussen werd de samenwerking ook op andere gebieden intensiever. Toen

ZGG op drie plaatsen sacramenten ging bedienen, zijn, naast bezoekende deputaten, ook de presbyteriaanse predikanten gevraagd voor dit werk. De Bijbelschool organiseerde seminars over de prediking, waarbij zowel deputaten als Albanese

De moederorganisaties in Nederland, Brazilië en de VS gaven toestemming tot een verkenning.

broeders een inleiding hielden. Elk jaar is er een gezamenlijk familiekamp. Er is een psalmzangmiddag gehouden. Een van de ZGG-gezinnen kwam in Vaqarr te wonen, een plaats dicht bij Tirana, waar een kleine

gemeente is die zich bij de presbyteriaanse gemeente van Tirana had gevoegd. ZGG opende een nieuwe post in Paskuqan en de zendingswerkers daar werden gastlid in Tirana. Ze mogen er ook een bijdrage leveren, zoals bij het voorgaan en in het vrouwen- en jeugdwerk. De Heere weet waar de samenwerking toe leidt. Mogelijk zijn er in 2027 of 2028 drie ZGG-gemeenten geïnstitueerd (Durrës-Centrum, Delvinë en Tirana). Dan zou er een kerkverband op gereformeerde grondslag gevormd kunnen worden. We kunnen niet in de toekomst kijken, maar weten dat de Heere ons in dit proces geleid heeft. Daar zal Hij Zijn bedoeling mee hebben. In dat vertrouwen gaan we samen verder.

**Presbyteriaanse kerken hebben dezelfde belijdenisgeschriften als gereformeerde; ze leggen meer nadruk op de rol van de ouderling (presbyter). ♦*

Meeleven tijdens ziekte

In de rubriek ‘Lezers vragen’ beantwoordt ZGG vragen over zendingswerk die op het thuisfront worden gesteld. Stuur uw of jouw vraag in via info@zgg.nl.

Waarom publiceert ZGG niet over zieke zendingswerkers?

Meeleven met zendingswerkers hoort bij zending. Zendingswerkers weten of er in hun gemeente meelevens is. Dat horen ze in het gebed in zondagse diensten van hun thuisgemeente. Ze merken het aan de post die ze krijgen, ook na jarenlang verblijf op het zendingsveld. Of tijdens verlof bij een gemeenteavond en andere zendingsavonden. Omgekeerd vertellen zendingswerkers over wat ze meemaken en hoe het met het zendingswerk gaat.

Privacy

Maar dan, onverwacht, wordt een werker ernstig ziek en moet hij voor een (lange) periode terug naar Nederland. Het wordt stil rond de werker. Het zendingsbureau mag geen informatie geven. Gezondheidsinformatie valt onder de hoogste vorm van privacy en moet strikt vertrouwelijk behandeld worden. De eigen gemeente wordt door de werker zelf wel op de hoogte gehouden, maar deze schrijft tijdens de ziekte nauwelijks of geen rondzendbrieven. Ook werkers die langdurig ziek zijn, maar wel op het veld kunnen blijven, schrijven weinig of niets over hun ziekte.

Veiligheid

In 2025 heeft ons deputaatschap een brief geschreven aan alle kerkenraden met het verzoek om voorbode voor zieke zendingswerkers. De aanleiding was het hoge aantal ernstige zieken. Al dan niet met hulp van organisaties voor medische repatriëring kwamen werkers terug naar Nederland. Sommigen hadden baat bij medische behandelingen, anderen (nog) niet. ZGG zwijgt daarover. In ieder geval als het over concrete werkers en hun ziekte gaat. Bij

werkers uit gesloten gebieden geldt dit nog sterker. Ook als zij niet herstellen en niet terugkeren naar het veld, mag er geen verbinding gelegd kunnen worden tussen hen, andere uitgezonden in het gebied en ZGG. Dat zou zomaar de veiligheid van andere werkers in het gebied in gevaar kunnen brengen. Máár, wel of geen communicatie: bidden voor zendingswerkers, gezond of ziek, doen we toch altijd? ♦

Een stem in de woestijn

Najaarscollecte BN en ZGG is voor de verbreiding van het Evangelie in het Midden-Oosten

V

Weet u hoeveel mensen er in het Midden-Oosten wonen? Tellingen kunnen wat verschillen, maar het zijn er tussen de 500 en 600 miljoen in vijftien tot achttien landen. De meeste mensen in deze regio zijn grotendeels onbereikt met het Evangelie. De christenen die er zijn, hebben het zwaar, zeker als ze voorheen moslim waren. Vaak zijn ze verstoten door hun familie en worden ze ook vervolgd door de overheid. Het is in deze omstandigheden niet verbazend dat de verbreiding van het Evangelie moeilijk is.

Zendingswerk

Als een klein aantal christenen in een grote regio het Evangelie slechts heel voorzichtig kan verbreiden, blijft het aantal onbereikten groot. In zo'n situatie kunnen buitenlanders daar soms iets in betekenen. In het Midden-Oosten is openbaar zendingswerk niet mogelijk. Toch werkt ZGG in deze regio. Zendingswerkers wonen er en hebben contact met hun burens, hun taaldocent of een christin die uit een ander land is gevlucht. Ze kunnen er soms ook naar de

Het geldt voor veel plaatsen in de wereld: waar christenen het moeilijk hebben, is het Evangelie juist hard nodig. Daarom stuurt ZGG zendingswerkers en BN financiële middelen naar het Midden-Oosten. Helpt u mee tijdens de Najaarscollecte?

kerk in (kleine) huisgemeenten. Al deze ontmoetingen helpen bij het opbouwen van relaties. En als relaties groeien, verdiept zich het gesprek. Esther kan erover meepraten. In een koffietentje in de stad vroeg haar gesprekspartner ineens: 'Hoe bewaar jij je vrede?' Esthers antwoord was als een stem in de woestijn, die de weg tot God wees (naar Jes. 40:3).

Vluchtelingen

Er klinken meer stemmen in de woestijn van het Midden-Oosten. In de al genoemde huisgemeenten zijn voorgangers. Net als hun gemeenteleden weten ze vaak wat het is om te vluchten omdat ze christen zijn. Pastor Farid is zo'n voorganger. In zijn eigen land droeg zijn werk vrucht: veel huisgemeenten werden gesticht. Al snel werd dit door de overheid opgemerkt en een lange gevangenisstraf hing boven zijn hoofd. De pastor kon met zijn gezin ternauwernood naar een ander land ontkomen. Nu dient hij opnieuw een huisgemeente. Vrijwel iedere bezoeker van deze gemeente heeft een

Uw gift voor de najaarscollecte

Ondersteun de verbreiding van het Evangelie in het Midden-Oosten en geef uw gift voor de najaarscollecte in uw eigen gemeente.

Mist u deze collecte?

Scan de QR-code en draag bij via een Tikkie.

Najaarscollecte 2026

aangrijpend levensverhaal en velen zijn hier ook terechtgekomen nadat ze vervolging ontvluchtten.

Familie

Vaker worden christenen in het Midden-Oosten vervolgd vanuit de familie. Het verlaten van de islam wordt namelijk als een grote schande gezien. Bij Azad begonnen de familieproblemen al voordat hij christen werd. Vier jaar lang volgde hij in zijn thuisland Iran de opleiding tot imam. Hoe verder hij kwam, hoe meer moeite hij kreeg met de wetten en regels binnen de islam, die volgens hem mensonterend zijn. Maar toen hij daar vragen over stelde, bleef dat niet zonder gevolgen. Hij moest de opleiding stoppen en zijn beschaamde familie wilde niets meer van hem weten. Azad vluchtte naar een ander land in de regio. Hier ontmoette hij christenen en ging hij de Bijbel lezen. Dat bracht

hem tot bekering. Tegenwoordig dient hij wekelijks in zijn kerk en wordt zijn evangeliserende stem in de omgeving gehoord.

Financiële steun

Bijzondere Noden (BN) steunt jaarlijks voor duizenden euro's voorgangers en bezoekers van huiskerken in het Midden-Oosten met praktische en geestelijke hulp. De verhalen van pastor Farid en Azad maken duidelijk dat deze broeders het zowel geestelijk als fysiek niet makkelijk hebben. Als voorgangers krijgen ze dagelijks te maken met mensen vol geloofsvragen en dringende materiële noden. Om pastorale steun te bieden, hebben de broeders zelf ook geestelijke versterking nodig. En het voorzien in materiële noden kan niet zonder de financiële middelen. Bovendien hebben de mannen zelf ook een gezin om te onderhouden. Met de financiële steun van BN

worden internationale conferenties en trainingen voor kerkleiders gehouden. Daarnaast geeft de organisatie middelen voor diaconale steun aan behoeftige gezinnen.

Uitbreiding

ZGG zendt intussen meerdere zendingswerkers uit naar het Midden-Oosten. Ze waaieren uit over de regio en doen wat hun hand vindt om te doen. Of dat nu taalstudie is of een baan bij een bedrijf in de stad, hun aanwezigheid brengt als vanzelf gesprekken met zich mee. Net als de tijd van het jaar. Tijdens de ramadan vertelt de taaldocent van Loïs dat ze het zo fijn vindt om van haar overvloed weg te geven aan de armen. 'Dat staat toch ook in de Bijbel?' laat ze erop volgen. Die vraag geeft Loïs de kans om te getuigen van Jezus Christus, Die Zijn leven gaf voor arme zondaren. En zo klonk Zijn lokstem in de Midden-Oosterse woestijn. ✦

Ik heb net een collega opgehaald van een klein vliegveldje op de graslanden. We stoppen even om te eten in een gebied dat onlangs is getroffen door overstromingen. Nu is het mooi weer. Maar als we een tijdje later het restaurant uitstappen, regent het. De zon schijnt nog wel boven de westelijke horizon, dus moet er een regenboog zijn. Ja, hoor, daar staat hij: alle zeven kleuren duidelijk afgetekend tegen de donkergrijze lucht. Ik kan me niet herinneren dat ik er ooit zo'n indrukwekkende regenboog heb gezien.

Op weg naar huis zien we de boog voor ons, met het ene uiteinde dichtbij tussen de auto en een berg verderop. Hij blijft zichtbaar, niet slechts een of twee minuten, maar ongeveer een half uur lang. Ik voel me klein in het besef van dit onmiskenbare

teken van Gods aanwezigheid en trouw. In een gebied waar zoveel zichtbare tekenen van het koninkrijk der duisternis tegen Gods Rijk opkomen, vermenigvuldigen mijn gedachten zich.

Binnenkort hoop ik de mensen hier achter te laten. Waarom laat de Heere mij juist nu het teken van het verbond met Noach zo duidelijk zien? Is het om mij er persoonlijk aan te herinneren dat de overstromingen dit gebied niet hebben weggevaagd omdat God hier Zijn beloften van genade wil vervullen? Beloften voor mensen die nu nog in diepe geestelijke duisternis tasten en de weg niet vinden? Heeft Hij het liefdevol en helder getoond, tot wel een half uur lang, omdat ik zo traag ben om deze beloften te geloven? Hoewel mijn tijd hier ten einde loopt, wijkt Zijn tegenwoordigheid, almacht en goedertierenheid niet. '... in de hemelen zelve hebt Gij Uw waarheid bevestigd, zeggende: Ik heb een verbond gemaakt met Mijn uitverkorene' (Ps. 89:2b-3a).

Bemoedigd reis ik verder. +

VOOR THUIS EN OP SCHOOL!

Maak kennis met Guinee

Rutger bezoekt zijn vriend Daniël in Guinee. De lezer kijkt door zijn ogen om zich heen. Prachtig boek om thuis (voor) te lezen of in de klas te gebruiken.

zgg.nl/webshop

€ 12,50

COLOFON

Paulus is een periodieke uitgave van Zending Gereformeerde Gemeenten

Verspreiding vindt plaats via de zendingscommissies van de plaatselijke gemeenten en beperkt via postverzending.

Oplage: 35.700 exemplaren. Verschijnt vijf keer per jaar. ISSN: 0167-2428. Kostenindicatie per jaargang € 3,00 en bij postbezorging € 9,00. Voor alle data geldt D.V. © 2026 Zending Gereformeerde Gemeenten

Redactie

Hoofdredacteur: ds. J.M.D. de Heer
Eindredacteur: Robbert Boot
Redactiesecretaris: Hanneke van Eckeveld
Redactieleden: Leanda van Dam, Eric van Eck, Joëlle van Garderen, Arjan IJsselstein, Elbert Lindhout, Marieta Plattèl, Dorenda de Raaf, Evelien Smit
Redacteur Kinderkrant: Marja van der Jagt

Ontwerp en realisatie

BladenMakers, www.bladenmakers.nl

Adres ZGG

Houttuinlaan 7, 3447 GM Woerden
T 0348-489950
I www.zgg.nl E info@zgg.nl

Gesproken versie

Moeite met lezen? Paulus is verkrijgbaar in gesproken vorm bij de CBB. Informatie en bestellen: CBB, Postbus 131, 3850 AC Ermelo
T 0341 56 54 77
E klantenservice@cbb.nl

Giften

Bank: NL44 INGB 0000 39 76 07 of NL63 RABO 0322 4013 13 ten name van Zending Gereformeerde Gemeenten. Voor betalingen uit het buitenland is de BIC-code: RABONL2U.

ZGG is een ANBI-instelling en valt onder de groepsbeschikking van de Gereformeerde Gemeenten (RSIN: 0026.91.255). Giften zijn dus aftrekbaar van het belastbaar inkomen. Meer informatie: www.zgg.nl/anbi.

Testamenteire beschikkingen en periodieke schenkingen

Testamenteire beschikkingen ten behoeve van ZGG dienen als volgt te luiden: Stichting voor de Zending der Gereformeerde Gemeenten te Woerden, ingeschreven in het handelsregister onder nummer 41172.951.

Meer informatie: www.zgg.nl/nalaten. Een periodieke schenking kunt u eenvoudig zelf regelen via www.zgg.nl/schenken.

*'Vroeger dachten wij dat
Nederlanders de hemel niet
nodig hadden omdat zij hier
een goed leven hebben.'*

Ds. Peres Nekwek, Papoea

pagina 24

Paulus

Zendingsblad van de Gereformeerde Gemeenten